

УДК 341.76 (497.11) "1815"

ПРЕГОВОРИ КНЕЗА МИЛОША И МАРАШЛИ АЛИ-ПАШЕ У ЈАГОДИНИ И ЋУПРИЈИ 1815. ГОДИНЕ

Апстракт: Други устанак покренути је због владавине Сулејман-паше. Сви циљеви устанка нису могли да буду остварени, нарочито не војничким победама, јер је војна снага устаника била слабија у односу на Турску. Зато је у остваривању коначног циља морало да се приступи и политичким преговорима. Слично је желела и Порти. Због могућих компликација са великим силама Турска је желела ићи пре да успостави мир у Београдском пашалуку. Зато је, и поред турске војне премоћи, њиховим командантима на Дрини и Морави наложено да преговорима успоставе мир.

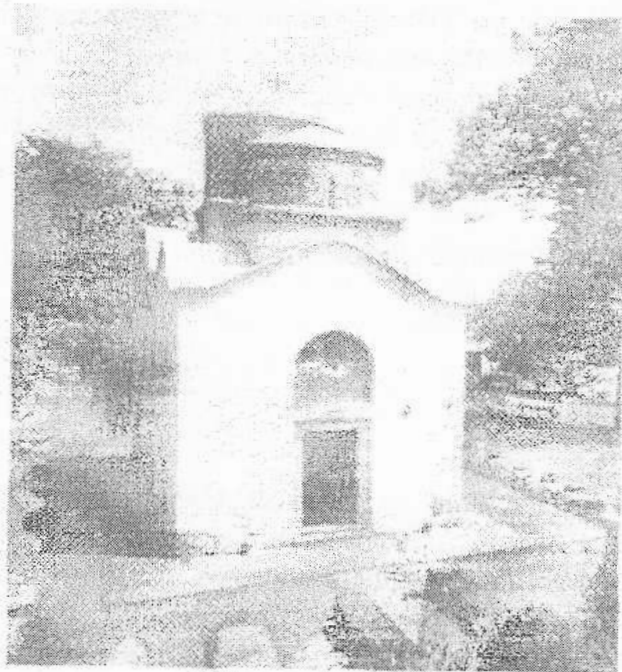
Кључне речи: преговори, кнез Милош, Марашли Али-паша, Ћуприја, манастир Јошаница, фермани, депутације.

У току јула месеца, у време успешних окршаја са војском Сулејман-паше, границама Србије приближавале су се две велике турске војске. Једна војска долазила је из Босне и њу је предводио Хуршид-паша, а друга из правца Ниша под вођством Марашли Али-паше. Кнез Милош је био свестан недовољне снаге устаника у односу на ове две војске, па је покушао преговорима и молбама да избегне сукоб са њима. Осим тога, борба Срба за независност не би била успешна без политичких преговора и њиховог признавања од стране Порте. Зато су Срби стално истицали да је устанак подигнут због зулума Сулејман-паше, а не против званичне турске власти. Због тога устанак није прелазио границе Београдског пашалука, а према турским војницима и становништву поступало се хумано.

Кнез Милош је прво у преговоре ступио са Хуршид-пашом, јер је босанска војска раније стигла на границе пашалука, и већ је половином јула извршила концентрацију на Дрини. Са намером да свакако избегне сукоб, после предаје Карановца и доласка Хуршид-паше у Зворник, кнез Милош му је 6. јула упутио писмо у коме га је уверавао да су се Срби подигли против владавине Сулејман-паше, а не против званичне Порте. После победе на Дубљу, где је побеђена једна турска јединица из Босне, кнез Милош је поново упутио писмо Хуршид-паши, у коме је опет истакао лојалност султану. У међувремену, у другој половини јула, у Ћуприји је почела да се окупља друга војска. О доласку ове војске и њеној јачини кнеза Милоша је известио Јован Обреновић, који је одмах после победе на Дубљу био послат са рудничком војском на устаничке положаје код села Белице у близини Јагодине. Посебно је истакао да ова војска није у потпуности извршила концентрацију у Ћуприји. Очекивао се долазак још бројније главнине из Ниша са Марашли Али-пашом. Војска Марашли Али-паше извршила је своје потпуно окупљање у Ћуприји тек крајем јула месеца.

Срећом по устанике, и један и други паша желели су преговорима да окончају устанак. Под утицајем турских пораза у борби са устаницима и због могућих дипломатских компликација, Порта је почетком лета дала инструкције Марашли Али-паши и Хуршид-паши да ступе у преговоре са Србима и обећају да ће им се поправити положај, а сви кривци за тежак положај народа бити кажњени. Одмах по доласку у Ћуприју ћурчибапа Марашли Али-паше, по налогу самог паше, преко нишког владике је упутио поруку кнезу Милошу, у којој је осудио понашање Сулејман-паше и изнео обећање да ће владавина Марашли Али-паше бити боља за народ. По пријему поруке од Јована Обреновића кнез Милош је војску на Дрини оставио под командом Петра Молера и кренуо према логору код села Белице. Док се још налазио у београдској нахији, стигао му је одговор Хуршид-паше на једно његово писмо, а истовремено и порука Марашли Али-паше коју му је у његово име упутио ћурчибаша преко нишког владике. Владика је позвао кнеза

Манастир Јоаннист

Милоша да упути изасланике Марашлији у Ниш и да умири народ. Уверавао га је да ће владавина Марашли Али-паше бити боља за народ него својевремено владавина Мустафа-паше. Кнез Милош је упутио одговор нишком владика 26. јула из логора у Београдској нахији. У писму признаје да је устанак *ђаволско дело*, али да је то отпочео Сулејман-паша, а не српски народ. Отимао је имања, подигао харач и порез, отимао жене и децу, пекао живе људе, набијао на коље. Српску децу је продавао у робље. У писму је позвао владика да утиче на Марашлију како би се код султана утицало на заштити народа. У име устаника тражио је да турска војска не улази у Србију све док

народни захтеви не буду изложени султану. Сматрао је да би положај народа морао да буде бољи него за време Мустафа-паше. Да би се то остварило, из земље би требало протерати све босанске и арнаутске потурчењаке, а у земљу примити само праве Турке, који би се налазили по градовима, бранили земљу и извршавали све одлуке Порте. На крају поруке кнез Милош је поново навео да ће Марашлија погрешити ако покуша народ силом да натера на предају.¹

Кнез Милош је по пријему поруке са јужне границе напустио преговоре са Хуршид-пашом и 30. јула дошао у Белицу да би ступио у преговоре са представницима Марашли Али-паше. Одмах по доласку у село Белицу добио је позив за наставак преговора са Хуршид-пашом. Кнез Милош није отишао поново на преговоре са њим, јер је у то време претходница Марашли Али-паше имала мање сукобе са устаницима које је Марашлија приказао у свом извештају као веома важне. Кнез Милош је желео, пре свега, да пре одласка на Дрину увиди какве би погодбе могао да утврди са Марашлијом на основу помирљивих порука нишког владике. Зато је настојао да убрза договор са представницима турске војске код Ћуприје. Сутрадан, 31. јула, кнез Милош је позвао ћурчибашу и нишког владика да

¹ Петровић Вукашин и Никола, *Грађа за историју Краљевине Србије, Време прве владе кнеза Милоша Обреновића*, 2, 96-99, 26. јула 1815, у логору у Београдској нахији.

1. августа дођу у манастир Јошаницу на разговор. До сусрета ипак није дошло, јер је кнез Милош морао да оде на даље преговоре са Хуршид-папом. Тек што је дошао на Дрину, стигла му је нова порука од нишког владике којом га позива да почне преговоре са Марашлијом, јер како је владика истакао, он има ферман од султана да умири народ у Србији. Пре одласка наредио је Јовану Обреновићу и Вујици Вулићевићу да још боље утврде шанчеве код села Белице и на Липару изнад Јагодине. Устаничка војска код Јагодине појачана је новим четама, пре свега устаницима из Рудничке нахије.²

Предводник претходнице Марашлијине војске и ћурчибаша с нишким владиком имали су наређење да по доласку у Ћуприју ступе у разговоре са српским кнезовима на Белици. На први уговорени састанак, одржан у манастиру Јошаница, ћурчибаша, иначе Јерменин Јован Хаџи-Ћорђевић, дошао је у пратњи нишког владике и неколико Турака. Са српске стране, првом договору са представницима Марашли Али-паше, били су присутни Јован Обреновић, његов писар Димитрије, кнез Милоје Тодоровић из Црнча код Јагодине и калуђер Неофит из манастира Никоље.³

Срби су одмах истакли да нису подигли буну против Порте, већ искључиво због зулума Сулејман-паше. Предлагали су да Марашли Али-паша извиди све њихове притужбе. Турци су се правдали да нису знали за сва ова зверства која су чињена Србима. Обећали су да ће све притужбе Срба верно пренети Марашлији, који ће са њима да упозна и самог султана. Због опасности од босанске војске Срби су предложили турској делегацији да, поред изношења зулума Сулејман-паше, пренесу и молбу устаника султану да нареди Хуршид-паши да се повуче са граница Србије. Ћурчибаша је обећао да ће и тај захтев пренети Марашлији. По завршетку разговора одмах су устаници о свему обавестили кнеза Милоша, и наговорили да ће за десетак дана у Ћуприју доћи и сам везир.

После разговора устаници су отпустили турску делегацију до Јагодине и поново се вратили у логор код села Белица. Турци су одмах после разговора упутили нови позив кнезу Милошу.

Марашли Али-паша је у околину Параћина стигао 17. јула. После десетак дана, тачније 27. јула, дошао је у Ћуприју.⁴ Убрзо по свом доласку Марашли Али-паша је почетком августа из Ћуприје упутио устаницима код села Белице нову поруку којом их је позвао на разговор. У поруци је осуђивао поступке Сулејман-паше и свих турских званичника који су чинили зулуме. Обећао је да тако неће да се чини убудуће и да ће се казнити сви они који су се огрешили о султанове наредбе. Позвао је народ да упути кнезове, кметове и друге поштоване људе њему на договор о миру. Поново је упутио свог ћурчибашу у српски логор, са поруком да устаници положе оружје. Вујица Вулићевић је у знак покорности предао ћурчибашу своју кубуру са речима: „Носи *ѿо* везиру, и кажи му, да му ја *суѿра* собом долазим, а да ме он убије мојим *пшиѿољем* *исѿим*.“⁵ Сутрадан кубура му је враћена са поклонима Марашли Али-паше. Због срећног првог сусрета са Марашлијом, Вујица Вулићевић је са својим нижим заповедницима одржао службу у манастиру Јошаница.⁶

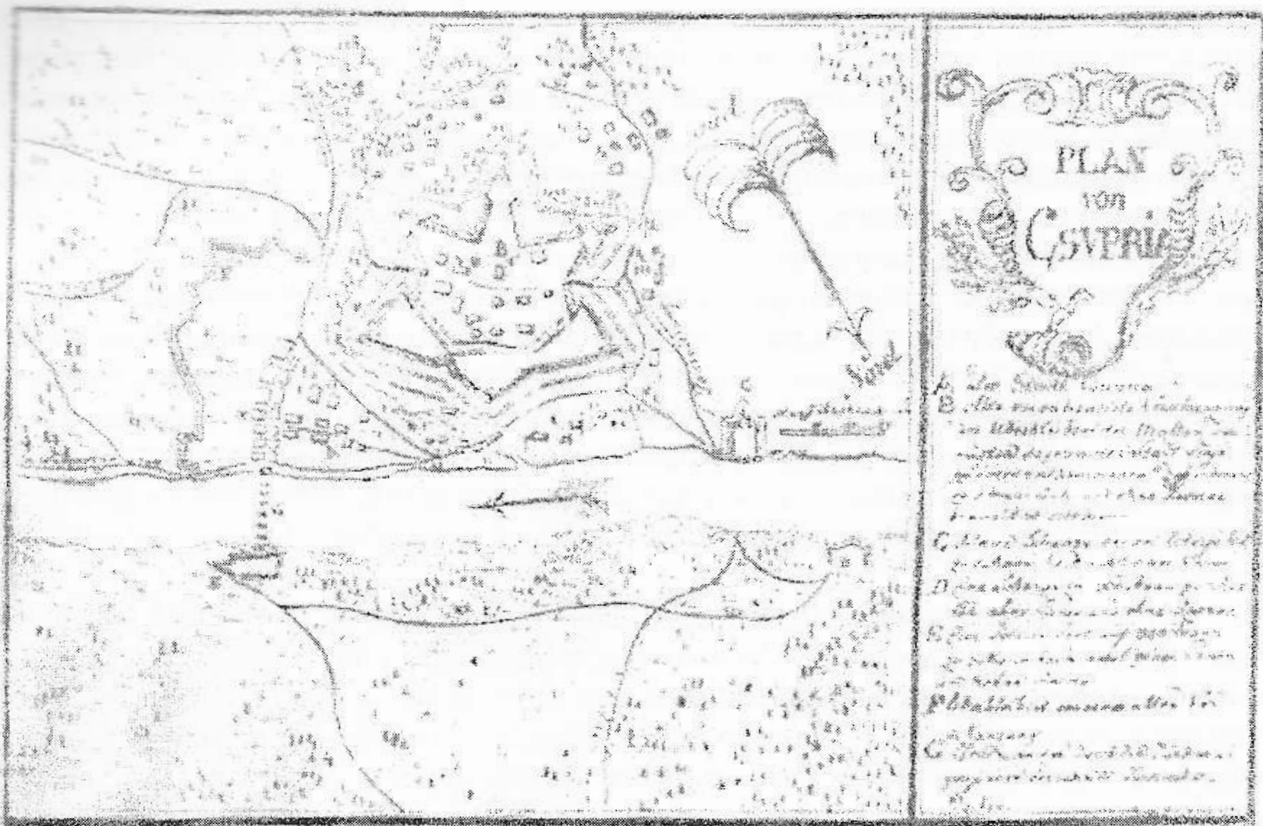
² Вук Стеф. Караџић, *Први и други српски устанак*, Београд 1947, 374.

³ Сима Милутиновић-Сарајлија, *Историја Србије од почетка 1813 до конца 1815*, Београд 1888. 337.

⁴ Споменик, СКА, XVII, Београд 1892.

⁵ С. Милутиновић, *Историја Србије...*, 391.

⁶ Сима Милутиновић-Сарајлија, *Историја Србије...*, 392.

План ћупријског шанца

На нови састанак са Турцима у Ћуприји устаничке старешине са овог дела фронта, Јован Обреновић, Вујица Вулићевић и кнез Аксентије Миладиновић, упутили су кнеза Милоја Тодоровића и калуђера Неофита. Приликом тог сусрета, Милоје Тодоровић је слично поступио као и Вујица Вулићевић.⁷ Они су поново изнели насиља Сулејман-паше и уверење да народ жели да остане веран султану. Марашли Али-паша је тражио доказе о српској спремности да се врате под власт Порте, а и желео је да у преговорима предухитри Хуршид-пашу. Марашлија није желео да губи време у Ћуприји, па је захтевао од устаника да озбиљније приступе преговорима. Тражио је да устаници у знак покорности пропусте његовог хеџају са војском за Београд. Српске старешине су пристале на овај захтев, и то без договора са кнезом Милошем. Истовремено, обе стране су се договориле да Марашли Али-паша остане са војском у Ћуприји, а да устаници и даље задрже положаје на Морави, на Јухору и на Белици. На захтев Марашли Али-паше Срби су саставили тужбу у којој су изнели насиља Сулејман-паше, тражећи од Марашлије да их ослободи таквог положаја. Велику помоћ у састављању и преводу тужбе пружио је ћурчибаша. Са притужбама на зулум Сулејман-паше Марашлија је упознат и приликом доласка у Ћуприју. По наређењу кнеза Милоша неколико стотина

⁷ Марашлијино писмо султану из 1815. године, Споменик СКА, књ. XII, Београд 1892:...Пошћио су умирени ови, после неколико дана, кренула је ѿвоја свина војска, под мојом командом, проићиву бунћиовника, који се били прикупили између Шумадије и Темнића. Тим бунћиовницима већ је било додијало райћовање и с драгом вољом хћели су опећи посћићи раја. Кад је ово дознао њин кнез, он дође к мени са сабљом у руци говорећи: Ево ћи моја сабља, а ево ћи и мој враћи! Предајем се заједно са народом на ѿвоје праведно пошћићење. Још ми рече ово: Од сада, док сћиоји свећи и век, од мене и народа неће бити никад побуне проићиву цара, нићи ћемо му зло мислићи. Под ѿим уговором примио сам кнеза са свим народом. И ѿако сам их осћавио на својим месћима.

сељака, бедно обучених, кроз плач су му описивали тешке зулуме који су им чињени од стране војске Сулејман-паше.

На предлог самог Марашлије притужбе на понашање Сулејман-паше однели су 12. августа у Цариград кнез Милоје Тодоровић, Неофит и Илија Павловић из Деонице, као писар, праћени везировим харем-ђехајом.⁸ По истом договору, после два дана пропуштено је једно одељење турске војске за Београд. То одељење турске војске се поделило у Баточини. Део је кренуо преко Ађбеговца, а део преко Раче. Ова јединица стигла је у Београд 18. августа.⁹ Чим је ова турска јединица отишла за Београд, Марашлија је о о томе обавестио Порту.¹⁰

У неким изворима се износи да је кнез Милош знао за овај захтев Турака, и да је одобрио српским преговарачима да пристају на те захтеве.¹¹ Према неким другим изворима, он се искрено уплашио јер није знао на основу каквог договора су Турци пропуштени.¹² О пропуштеној турској јединици, кнеза Милоша су у селу Дихиће у близини Уба обавестили Милентије из манастира Враћевшница и један Марашлијин татарин. Они су истакли да је турска јединица бројала од 5 до 6.000 људи.¹³ О проласку Турака из Баточине је кнеза Милоша 16. августа обавестио и Марјан Здравковић: „...јављам Ви за ове Туре, шћо прођоше у Београд. Кад су били у Бајђочину, они се раздвојили; на Ађи Беговађ чейђри хиљаде, а на Рачу, ђири чейђри хиљаде. Зато вам јављамо да знајте. И пишем Ви да нам ођитишеђте, ако Ви је дошло писмо од Вујице и ако Ви је ођписао за ове Турке, шћо су прошли, је ли су и они пушћили, ђе су ђолио прошли или су сами од своје воље прошли ђолико хиљада, да нам ођитишеђте да знамо, и шћђогод чујете зло, добро, да нам ођитишеђте да знамо, зашћђо смо ми овде на пућу, па како смо ми гледали ове Турке по прилике превару учонише, када су се на две сћђране раздвојили, а рекли су једним друмом да ударе, по ођитишиђте ми како ћемо да гледамо да не испушћиамо робље у ђђурске руке но да гледамо за ратије шћђа ћемо чиниђи“.¹⁴

Пошто се срећно извукао из логора Хуршид-паше, кнез Милош плашећи се за свој живот, није желео одмах да иде на преговоре са Марашлијом. Ипак касније, пре него што је кренуо према јужној граници, састао се са Марашлијиним ђехајом, који се са пропуштеном јединицом налазио у околини Београда. После разговора са ђехајом, кнез Милош се упутио према Белици. У српском логору код села Белице

⁸ Михајло Гавриловић, Милош Обреновић, књ. 1.(1813-1820) Београд 1908, стр. 202. Илији Павловићу Државни савет је 30. октобра 1839. године одредио пензију од 40 талира на молбу кметова среза левачког, који су тврдили, да се, осим што се борио против Турака, у најгрозније време народа српског 1815. Од сћђране свега народа у Цариград као депуђђађи послђђ био, од ког је вемена сдђе до 1830 год. службу писарску сеза левачког најпре код умрлог кнеза Милоја, а после и код других сћђаешина вршио док није 1830. изнемогао.

⁹ Мита Петровић, Неиздата Збирка, 16. август 1815. Марковац. Марјан Здравковић Милосаву Здравковићу: Јављам ви за ове Турке шћо прожђоше за Београд, кад су били у Бајђочини, они се разделили на Ађбеговађ 4.000, а на Рачу ђђри-чейђри хиљаде. У ишћђом писму га обавешћђава о набавци 40 ока олова, 12 ока баруђђа, 20 ока соли, нешћђо конђа. АС ЗМП – 130.

¹⁰ Сима Милутиновић-Сарајлија, Историја Србије... 390.

¹¹ Кнез Милош прича о себи, Споменик СКА, XXI, Београд 1893, стр. 11. Кнез Милош наводи, да се о проласку турске јединице договорио са Марашлијиним ђучибашом: *Марашлијин ђучибаша рече ми овако: Да пушћиши Ваја-пашу с две хиљаде Турака у Београд, да цар види вађу покорносћђ, па за ђђим имајђте разговор о миру. На ђђо ја присћђанем, и пошаљем Вујицу који спроведе пашу с две хиљаде људи у Београд. За ђђим дође опђђ ишћђи ђучибаша к мени с неколико Турака, и позове ме у ђђуприју везиру на разговор...*

¹² Сима Милутиновић-Сарајлија, Историја Србије... 443.

¹³ Исто, 420.

¹⁴ Сотировски Никола, О организацији врховне устаничке власти у почетку другог српског усташка, Збоник радова из Правне историје, Београд 1966, 193-194.

тада се налазио и прота Матеја, кога је нешто раније позвао на разговор. Од протe је сазнао о ставовима Русије и Аустрије, а пре свега о заузимању за Србе руског представника на Порти. Према опширном извештају, преговори су били једино решење и обе државе су Србе на то упућивале.

Средином августа, Марашлија је упутио нову поруку кнезу Милошу са позивом на разговор. На ову поруку, пошто кнез Милош није био присутан, одговорио је 20. августа Вујица Вулићевић из логора код села Белица. Јавио је да заједно са кнезом Милошем одлази према Београду, где је требало да се састану са Марашлијиним ђехајом и нишким владиком. Вујица Вулићевић је истакао да се кнез Милош радује састанку са њим, као и остали кнезови „и да сви једнодушно желе њивоју милости очима видејти и с њобом се састајти“. Кнез Милош није отишао за Београд, већ у Црнуће, а 27. августа дошао је у српски логор код села Белица, Сутрадан, 28. августа, о наводном путу кнеза Милоша и Вујице Вулићевића за Београд, Марашлију обавештавају Јован Обреновић и кнез Аксентије и уверавају га да ће, чим буде дошао, кнез Милош ступити у разговор са њим.¹⁵ Марашлија је постао нестрпљив због недоласка кнеза Милоша, па је као одговор на ово писмо Вујице Вулићевића, поново упутио позив за што скорији долазак кнеза Милоша ради наставка преговора.

Кнез Милош је из манастира Јошаница о свом доласку обавестио Марашли Али-пашу, који му је одмах послао свог ћурчибашу са позивом на разговор. Пошто се плашио одласка у турски логор, кнез Милош је тражио заузврат да Марашлија пошаље два значајнија Турчина који би се налазили у логору код села Белица до Милошевог повратака.¹⁶ Као знак да може да има поверење у њега, Марашлија је кнезу Милошу послао своје бројанице увијене у пешкир.¹⁷ Пред полазак за Ћуприју кнез Милош је са свештеницима, калуђерима, кнезовима и кметовима одржао молитву у манастиру Јошаница за срећан исход предстојећих преговора.¹⁸

После молитве кнез Милош је са Милентијем Павловићем и са још неколико кметова отишао у Ћуприју. Његовим првим одласком почели су прави преговори о миру. Марашлија је лепо дочекао кнеза Милоша и његову пратњу. Осим Марашлије и Ђаја-паше, њега су дочекали сви виђенији Турци. За себе је добио и посебан шатор. Од Марашлије је добио на поклон скупocen ћурак, доброг коња и старинске бројанице. Кнез Милош је поновио верност Порти. Тврдио је да је устанак подигнут искључиво због зулума које је спроводио Сулејман-паша. За Србе је тражио само враћање одредаба Ичковог договора из 1806. године. Марашлија се сложио са захтевима кнеза Милоша, али није желео сам да доноси одлуке о будућим српско-турским односима па је предложио кнезу Милошу да то писмом затражи од Порте. Депутација није одмах послата јер се чекао повратак прве депутације у којој су били кнез Милоје Тодоровић и Неофит. Али док нова депутација не оде, закључено је примирје.¹⁹ О договору са кнезом Милошем Марашлија је обавестио Хуршид-пашу и наложио му је да не предузима никакве војне акције, а за узврат Срби су морали храном да снабдевају турску војску код Београда. После три дана проведених у турском логору, кнез Милош се вратио у логор код села Белица, где је

¹⁵ Михајло Гавриловић, Милош Обреновић, књ. 1, 206.

¹⁶ Кнез Милош прича о себи... стр. 12. Ћурчибаша је пренео поруку Милошу: *Ово њи је послао везир; ово је његов поздрав и заклейива, која вреди више неголи два или три од најбољег реда Турчина!*

¹⁷ Михајло Гавриловић, Милош Обреновић... 207.

¹⁸ Исто.

¹⁹ Петровић, *Грађа за Историју*... II, 119.

објавио окупљеном народу „да сви на миру и спокојно послове своје раде, а да ће он наћи начина да од Турака добије најбоље услове за мир“.²⁰

Прве устаничке депутате Порта је лепо примила. Турски курир, који је депутацију одвео до Цариграда, донео је почетком септембра Марашлији вест да је депутација добро примљена и да су захтеви Срба прихваћени. Милоје Тодоровић је тада од султана добио на поклон сабљу и ашу, покров за коња. Милоје Тодоровић и Неофит су такође изнели уверење да је устанак подигнут само због репресалија Сулејман-паше. Поновили су жељу народа у Србији да се смени Сулејман-паша и на место београдског везира постави Марашли Али-паша. Султан је дао опроштај, али је и овластио Марашли Али-пашу, Хуршид-пашу и Сулејман-пашу да саслушају народне молбе и да га умире.

Конак манастира Јовановце

Пошто Порта није донела никакво решење о народним молбама које су у Цариград донели кнез Милоје Тодоровић и Неофит, устаници су били разочарани решењима Порте. На састанку старешина у Јагодини, устаници су одлучили да упуте жалбу на ове одлуке. Донета је одлука да се у Цариград пошаље нова депутација која би Порти предала све рачунске књиге Београдског пашалука у време управе Сулејман-паше. Такође су истакли да би радије пристали на смрт него на управу Сулејман-паше и затражили да се за новог везира постави Марашли Али-паша.²¹ Друга депутација је 15. септембра отишла за Цариград.

Њу су чинили кнез Аксентије Миладиновић, Милован Петровић и секретар кнеза Милоша Димитрије Ђорђевић. Њима се у Цариграду прикључио Милентије Никшић. И ова депутација је затражила опроштај и успостављање мира, али су и предложили мере како би се мир одржао: 1. Да се одреди везир који ће управљати по турским законима и султановим наредбама који ће се налазити у Београду са својим људима, и то са онима који нису раније живели у Србији; 2. Слобода вероисповести, поучавање деце и ношења оружја као у доба Мустафа-паше да би се могли бранити до доласка султанове војске ако *рђави* Турци нападну земљу; 3. Забрана Турцима да станују по паланкама и селима као и дозволу кнезовима да могу судити мање спорове; 4. Забрана Турцима, осим трговцима и куририма турске владе да улазе у Србију; 5. Дозвола Србима да могу трговати по целој турској царевини и са страним државама, а такође увозити из њих робу; 6. Забрана спахијама да живе у српским срединама и да приходе примају преко својих старешина; 7. Овлашћење врховном кнезу да заједно са везиром уреди земљу и да изабаре кнеза за сваку нахију и да им изради фермане од турске владе; 8. Одобрење да положај врховног кнеза буде наследан; 9. Одобрење да 12 кнезова купи харач и да три представника народа и три представника везира носе харач у царску благајну

²⁰ Кнез Милош прича о себи... 12.

²¹ Гргур Јакшић, *Европа и васкрс Србије 1804-1834*, Београд 1933, 242.

у Цариград, да примају народне молбе, да их предају султану и да царске одлуке саопштавају народу; 10. Одобрење да један српски депутат стално буде у Цариграду; 11. Одобрење да буде одређен данак од 806.000 гроша.²² Истовремено са обавештавањем о српским захтевима, кнез Милош је обавестио писмом из Белице Марашли Али-пашу, да је пустио све заробљене турске војнике:

„Честийиши пашо и велики Везиру нама Богом послаиши избављењу покровийиелу!

Покорно јавимо Вама заради... Усејин паше да он код нас и у нашем пределу нигда не находи се ниже знаемо да е онаи Хаџи Сулеман кад е код нас у робсйиву био а Ви честийиши везиру знаише да ми и без сваку препоруку есмо многе Турке пустиили и пиедан данас код нас под нас находи се“.

У Белици 18: септйе

815

Милош Обреновић

Јордан,²³

На овај начин кнез Милош је вероватно желео да утиче на Марашлију да и он пусти Србе које је заробио после борби на Јухору. О заробљавању Срба Марашлија је послао извештај Порти, у коме се хвали: *„и шйио сам похватйао робља вргао сам из у сицире и код мене у шаййору чувам до даље наредбе.“²⁴*

Док Порта још није потврдила српске захтеве које је однела друга депутација, кнез Милош и Марашли Али-паша успели су да сачине усмени споразум о међусобним односима. По њему су Срби добијали право: да сами сакупљају данак; да у нахијским местима уз муселима буде и српски кнез за случајеве кад се суди Србима; да спахије добијају само што им по закону припада; да се у Београду успостави Народна канцеларија са кнезовима из свих нахија као врховно тело за решавање српских ствари; да се кнез Милош може представљати као вођа народа; да се не могу успостављати читлуци; да се забрани повратак турским одметницима; да се дозволи повратак избеглица из Аустрије.²⁵

Средином октобра кнез Милош и Марашли Али-паша начинили су још један договор којим је требало почети решавање одредаба првог усменог договора. По том договору, Марашлија је требало да отпусти више од половине своје војске из Ћуприје и да са остатком буде пропуштен за Београд. Као пратњу Марашли Али-паше кнез Милош је одредио проту Матију Непаловића, који је непосредно пре тога дошао у логор код села Белица, Милоја Тодоровића, Вујицу Вулићевића и још неке старешине. Такође је наредио да се припреме конаци за турску војску. Истовремено је послао поруку Ђорђу Парезану да помери војску са Липара и да припреми за Марашлију конак у Баточини. Први конак за војску Марашли Али-паше био је у Јагодини. На његовом путу, прво код Јагодине, а касније и код Хасан-пашине паланке, Колара, Смедерева и Гроцке, дочекиван је од стране 6-700 људи који су се жалили на поступке Сулејман-паше. Због убиства и пљачке које су вршили његови војници, од Марашлије су тражили да их султанова војска ослободи Сулејман-паше.²⁶

После пропуштања Марашли Али-паше, војске устаника на Липару и на Таборишту остале су на својим положајима. Њих кнез Милош није желео да

²² Гргур Јакшић, *Европа и васкрс Србије...*, 243.

²³ Архив САНУ, II. Бр. 780

²⁴ Споменик, XVII, 135-136.

²⁵ Мита Петровић, *Установе и финансије обновљене Србије*, књ. I, стр. 22. Од установљења па до 19. децембра Народна канцеларија је имала три члана, а од 19. децембра имала је: председника, четири члана, секретара и два писара. Од истог датума за члана је придодат Милоје Тодоровић. Поред звања члапови *канцеларије* сви чланови су имали и звање оборкнез.

²⁶ Рашид-беја, *Историја чудноватих догађаја у Београду и Србији*, Споменик СКА, XXIII, књига I, Београд, 1894.

распусти све до постављања Марашли Али-паше за везира и до одласка Сулејман-паше из Србије.

Прокламацијом Народне канцеларије од 9. новембра 1815. године објављен је мир у Београдском пашалуку. У складу с тим, Народна канцеларија је тражила од нахијских кнезова да одржавају мир у својим нахијама. Такву поруку добио је кнез Милоје Тодоровић 13. новембра:

Благородни кнеже и поглавице нахије с прочими кнезовима и војводана здравствувујете.

Ево дошло је време да и једанпут покажемо да се људи и да Турци и проча царствива довијека не мисле и не називају нас хајдуцима, сада је време да се свију порока и хулнија очистиимо, која су до сада нама била. Великоможни цар и чезишии везир нама све по вољи учинише зашто и ми смо дужни њима по вољи учиниши и себе пред њима за поштиене људе објавиши. Сваки сшарешина у својој нахији, нека гошов буде врховнога нашега Господара Милоша дочекаши, који с царско заповјести и везирском буруншијом и нашим пристанком по свему пашалуку полази злочинце исшребити и мир мед народ поставиши. Зашто зле људе да похваиши и да су гошови и када к вама доиде да пред њега изведеши и њему, кај за шшј народ животи полагаје, у реке предаши. Кој кнез ову заповест не испуни он ће мешио злочинца скупа са војводама животи изгубиши.

*Из канцеларије Народа Српскога
У Београду, 13. Ное. 1815.²⁷*

Истовремено кнез Милош је давао упутства о начину рада старешина. Дајући Милосаву Здравковићу Повелу о проглашењу за кнеза Ћупријске нахије, налаже му да може на најсвирепији начин да казни преступнике: „...По указу пресветилого и милостиваго нашег цара Сулшана Махмуша, и чешишиога и великога нашега везира марашли Али Паше у Румелијскога и новоизабранога бјелиградскога долеписаши...препоручујем га кад почше наодни кнезова цу кмешова селски од нахије ћупријске шшио би код њега за исшшиши обер кнеза препознали к њему пристшшјну чешш као сшарешини своме одавали, и заповести моје сваке које преко њега обер кнеза у нахији излазиши буду свагда слушали и исполњавали, који би се показао, ове моје заповести прешшупник или непослушник, онај ће сваки под сшрашини одговор пасши и најпосле свога живота лишши се оше. Дозвољава се обер кнезу Милосаву кривца свакога који се у нахији појавиши буде уфашиши и нами у руке предаши, који би се кривац прошивио и не би се дао уфашиши да га може слободно обер кнез Милосав по мојој заповести убити. Дозвољено је и кнезу Милосаву десети пандура држашши, на које се и даје њему ово свидешельство потшверждено печашом Герба мојега бољшого веровања.“

Децембра 2. 1815. г.

Дашо у Ћуприји

Милош Обреновић

Сулшаном Махмушом наречени

II кнез Сербски²⁸

Захтеви за аутономијом садржани у молби које је однела друга депутација, нису потпуно остварени. Почетком 1816. године Порта је само делимично изашла у сусрет српским молбама и издала је фермане којима је наређено: 1. Да се царина наплаћује по тарифи и да се српски трговци не глобе; 2. Да спахије узимају десетак строго по њиховим бератима; 3. Да је дозвољено сваком Србину да може трговати по целој земљи; 4. Да се порез плаћа два пута годишње; 5. Да војна посада буде само по градовима и да се из ње искључе јаничари; 6. Да у градовима и паланкама,

²⁷ Гласник српског ученог друштва, књ. XLVIII, Београд 1880. Стара писма из архиве Милоја Тодоровића.

²⁸ АС, ЗМП – 137.

поред турског старешине буде и један српски кнез; 7. Да султан опрашта Србима све дотадашње грешке.

Срби нису били задовољни овим ферманима, јер су они само мањим делом испуњавали постављене захтеве. Ипак, и поред тога наступио је мир у српско-турским односима. У поређењу са претходним периодом постигнут је напредак. Сулејман-пашину владавину заменио је благ режим Марашли Али-паше. Турци су били одстрањени из народне средине и све везе убудуће је требало одржавати преко српских органа власти и Народне канцеларије.

Кнез Милош није добио од Порте никакву посебну потврду свог положаја, али су га београдски паша и турске старешине, као и српски народ, и даље сматрали за главног кнеза. Њему су кнезови, кметови и сво становништво упутили захвалност због успостављеног мира.